

Fakta om folkbildningen

FOLKBILDNINGSRÅDET
DECEMBER 2023

DEN ORGANISERADE folkbildningen består av tio studieförbund med verksamhet i Sveriges alla kommuner och 156 folkhögskolor med deltagare från hela landet.

5

Folkbildningen

9

Studieförbunden

15

Folkhögskolorna

21

Folkbildningsrådet

29

Kontakt

MÅL FÖR DEN STATLIGA
FOLKBILDNINGSPOLITIKEN

»Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.«

Ur regeringens proposition 2013/14:172

»Allas kunskap – allas bildning«

Folkbildningen

FOLKBILDNINGEN ÄR ETT KITT som håller samman, stärker och utvecklar det svenska samhället och demokratin. Över 800 000 personer deltar varje år i studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet.

Folkbildning är utbildning och bildning för vuxna. Den är fri och frivillig i bemärkelsen att människor själva väljer vilken verksamhet de vill delta i.

Studieförbunden erbjuder främst studiecirklar och olika kulturverksamheter. Folkhögskolor anordnar långa och korta kurser samt kulturaktiviteter.

Folkbildning handlar om att utgå från deltagarnas förutsättningar och behov, och om att anpassa kurser och studiecirklar efter dessa. Det betyder att folkbildningens deltagare har stort inflytande över vad och hur de lär sig. Några grundtankar är att arbetsformerna är demokratiska och engagerande och att lärandet är aktivt. Deltagarna lär av varandra, de söker och bygger sin egen kunskap genom dialog, interaktion och reflektion med andra. Cirkelledare och lärare har ett viktigt uppdrag i att stötta och vägleda det egna lärandet.

Folkbildningen bärs av idéer – om politik, religion, kultur och samhället. Kopplingen till folkrörelser och

föreningar ger organisationerna olika profiler. En stor del av folkbildningsarbetet sker i samarbete med folkrörelser och andra organisationer. Under 2022 hade 114 av landets 156 folkhögskolor folkrörelser eller andra organisationer som huvudmän, övriga folkhögskolor var offentligägda. Studieförbunden redovisade att de hade centrala avtal med drygt 200 medlemsorganisationer. Utöver detta samarbetar studieförbunden med en stor mängd organisationer och föreningar lokalt.

Folkbildningen är rikstäckande. Studieförbunden erbjuder verksamhet i landets alla kommuner och folkhögskolorna rekryterar deltagare över hela landet.

Folkbildningen finansieras till stor del genom stöd från stat, regioner och kommuner.

Folkbildningsrådet har i uppdrag att fördela statsbidrag till folkhögskolorna och studieförbunden och säkerställa att pengarna används på rätt sätt – det vill säga i linje med statens syften med stödet till folkbildningen.

VISSTE DU ATT:

- Totalt engagerade studieförbund och folkhögskolor över 835 000 deltagare i sin ordinarie verksamhet med statligt stöd under 2022.
- Studieförbunden erbjuder cirkelverksamhet i landets alla kommuner och folkhögskolorna erbjuder långa kurser i 154 kommuner.
- Folkbildningens samverkan med det civila samhället omfattar tusentals organisationer.

Folkbildningen och demokratin

FOLKHÖGSKOLOR OCH STUDIEFÖRBUND har varit centrala för demokratin framväxt, och folkbildningen har alltså en viktig betydelse som demokratistärkande kraft i samhället. Demokrati skapas vi tillsammans genom samtal och engagemang. En livskraftig demokrati förutsätter social sammanhållning och mellanmännisklig tillit. För att stå emot antidemokratiska rörelser behöver människor vara förankrade i demokratin idéer, och känna grundtillit till samhällets institutioner och andra människor.

Med sin bredd, mångfald och geografiska spridning spelar folkbildningen en avgörande roll för att värna och utveckla den svenska demokratin genom att skapa möten mellan människor och främja lärande och dialog. I ett polariserat åsiktsklimat strävar folkbildningen efter faktabaserad kunskap och insikter som utvecklas i samtal med andra. Folkhögskolor och studieförbund arbetar intensivt för att svara upp mot såväl samhällets som enskilda deltagares behov av utbildning, bildning och gemenskap.

STUDIEFÖRBUNDENS CIRKELDELTAGARE 2022

Studieförbunden

ETT STUDIEFÖRBUND är en mötesplats för skapande, bildning och kultur. Bokcirklar, konserter och föreläsningar – hundratusentals människor deltar varje år i studieförbundens verksamhet.

Folkbildningsrådet fördelar statsbidrag till tio studieförbund. Studieförbunden är en del av det civila samhället och fungerar som bildningscenter, kulturarenor och demokratiska möjliggörare. Varje enskilt studieförbund har sin egen profil och ideologiska särart och tillsammans har de en mångfald av verksamhetsinriktningar. Med sin idémässiga grund, pedagogik och sin självständighet har studieförbunden stor betydelse för delaktighet, mångfald och social sammanhållning i samhället.

Studiecirkeln är grunden för studieförbundens verksamhet. Studiecirkeln är en liten grupp människor som utifrån sina behov och intressen söker kunskap. En studiecirkel kan bedrivas med enbart fysiska möten, en kombination av fysiska möten och distansstudier eller helt på distans.

En studiecirkel kan handla om allt ifrån konst, språk och odling till ekonomi, teknik och administration. De *estetiska* ämnena dominerar kraftigt

med drygt hälften av alla cirklar, det kan handla om körsång, keramikhantverk, akvarellmålning, medieproduktion med mera. Andra vanliga ämneskategorier för studiecirklar är *humaniora* samt *samhälls- och beteendevetenskap*.

Alla studieförbund arrangerar också kulturprogram. Kulturprogrammen erbjuder kulturupplevelser såsom teaterföreställningar, utställningar och musik-evenemang.

Förutom studiecirkel och kulturprogram kan studieförbunden bedriva folkbildande verksamhet i friare och flexiblare former. Det kan till exempel vara seminarier, prova på-dagar eller helgkurser.

På senare år har studieförbunden fått ett allt större samhällsansvar genom särskilda uppdrag från staten. Det gäller bland annat utbildningar i svenska med nyanlända, kurser i de nationella minoritetsspråken och att stärka kunskaperna om mänskliga rättigheter.

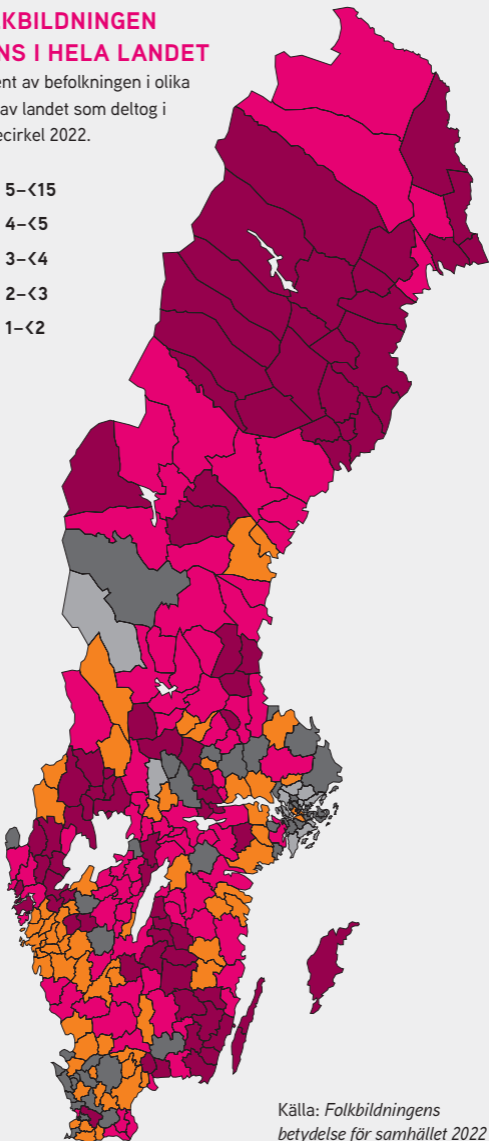
Det äldsta studieförbundet bildades år 1894, det var nykterhetsorganisationen IOGT:s studieförbund som i dag heter Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, NBV.

VISSTE DU ATT DE TIO OLIKA STUDIEFÖRBUNDEN 2022 ARRANGERADE:

- över 107 400 studiecirklar med cirka 345 900 deltagare
- fler än 176 000 kulturprogram med drygt 8,8 miljoner besökare
- cirka 50 400 arrangemang i form av annan folkbildningsverksamhet med över 345 300 deltagare.

FOLKBILDNINGEN FINNS I HELA LANDET

Procent av befolkningen i olika delar av landet som deltog i studiecirkel 2022.

Källa: *Folkbildningens betydelse för samhället 2022*

De tio förbunden

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF)

ABF är arbetarrörelsens studieförbund och verkar för demokrati, jämlikhet och alla människors rätt till kunskap och kultur.

Folkuniversitetet

Framväxt ur den akademiska världen med en strävan att sprida kunskap och forskning till en bredare allmänhet för att ge människor förutsättningar för ett rikare liv.

Ibn Rushd studieförbund

Ett studieförbund med fokus på livsåskådning, mänskliga rättigheter och mångfald. Folkbildar utifrån en vision om att muslimer ska vara en självklar del av Sverige.

Kulturens Bildningsverksamhet

Kulturens Bildningsverksamhet avvecklar sin statsbidragsfinansierade verksamhet under 2024.

Medborgarskolan

Har en humanistisk värdegrund med individens olika behov i centrum. Vill utveckla människors intressen till ny kunskap genom hela livet.

Nykerhetsrörelsens Bildningsverksamhet (NBV)

Har sina rötter i nykerhetsrörelsen och vilar på idéer om demokrati och föreningsliv. Har en vision om befriande möten som bildar ett klartänt Sverige.

Sensus studieförbund

Bygger på en helhetssyn som utgår från en kristen värdegrund. Fokuserar på relationer, rättigheter, hållbarhet och livsfrågor.

Studieförbundet

Ett partipolitiskt och religiöst obundet studieförbund med hållbar utveckling i fokus. Har särskild inriktning på djur, natur, miljö och kultur.

Studieförbundet Bilda

Verksamheten vilar på kristen grund inom tre profilområden: kyrka, samhälle och kultur. Främjar möten mellan människor för skapande och utveckling.

Studieförbundet Vuxenskolan

Bedriver verksamhet förankrad i demokrati, jämställdhet, humanism och hållbarhet. Har en vision om att människor ska få växa genom kunskap och delaktighet.

FOLKHÖGSKOLORNAS DELTAGARE 2022

Folkhögskolorna

FOLKHÖGSKOLAN FYLLER OLIKA SYFTEN för olika människor. För den som söker andra sätt att studera än vad gymnasieskolan och komvux erbjuder, kan folkhögskolan vara en väg till fortsatta studier. För den som nyss har kommit till Sverige kan den innebära en första kontakt med ett nytt samhälle. Och för den som vill bli konstnär kan den vara första steget mot att uppfylla en dröm. Folkhögskolan riktar sig till personer över 18 år. Pedagogiken är individanpassad, vilket betyder att kurserna formas efter deltagarens behov och förutsättningar. Därför är folkhögskolan bra på att fånga upp människor som av olika anledningar inte har hittat sin plats i andra utbildningsformer.

Folkhögskolan kännetecknas av att lärandet sker gemensamt i grupp. Ett mål är att alla deltagarna ska vara aktiva i gruppen, eftersom lärandet sker genom att samtala och utbyta erfarenheter med andra. Gemenskapen stärks också bland dem som bor på den folkhögskola de studerar på.

Folkhögskolan tar ett stort ansvar för att höja utbildningsnivån och utjämna utbildningsklyftor i samhället. En växande andel av deltagarna på folkhögskolans kurser har kort utbildningsbakgrund, begränsade kun-

skaper i svenska eller en funktionsnedsättning. Flera av landets folkhögskolor erbjuder studiemotiverande kurser, yrkeskurser och etableringskurser för nyanlända.

I Sverige finns 156 folkhögskolor. Av dem drivs 114 av idéburna organisationer, och resten av regioner. Cirka en fjärdedel av folkhögskolorna har verksamhet på en eller flera av totalt 78 filialer. Folkhögskolorna finansieras framför allt genom statsbidrag och regionbidrag. De studerande kan få studiestöd genom CSN.

Folkhögskolorna har ingen gemensam läroplan, vilket innebär att varje skola själv bestämmer över sina kurser. En fördel med det är att folkhögskolan snabbt kan möta behov som uppstår i samhället, till exempel genom att erbjuda nya yrkeskurser för omställning eller skapa mötesplatser mellan etablerade och nyanlända svenskar.

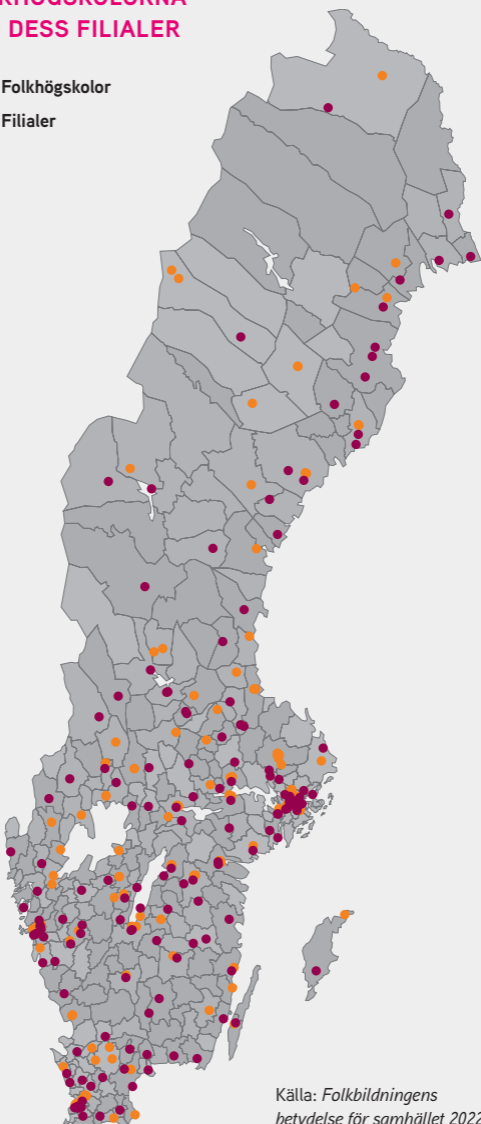
Folkhögskolorna har bidragit till demokratin i Sverige i över 150 år. De första folkhögskolorna startade redan 1868, som påbyggnad på folkskolan för barn till bönder och senare även arbetare. I början av 1900-talet startades allt fler folkhögskolor i takt med de växande folkrörelserna. Ända sedan dess har folkhögskolan fungerat som ett komplement till det traditionella utbildningssystemet.

VISSTE DU ATT FOLKHÖGSKOLORNA I SVERIGE 2022 HADE:

- 61 500 deltagare i långa kurser
- över 39 000 deltagare på korta kurser
- cirka 150 000 besökare på något av folkhögskolornas 3 600 olika kulturprogram
- en medelålder på allmän kurs på 29 år, jämfört med 40 år på särskild kurs.

FOLKHÖGSKOLORNA OCH DESS FILIALER

- Folkhögskolor
- Filialer

Källa: *Folkbildningens
betydelse för samhället 2022*

Folkhögskolan som utbildningsform

VARJE FOLKHÖGSKOLA bestämmer självständigt över vilka kurser man anordnar och vilken profil man har på sin skola. Folkhögskolorna har olika typer av kurser, med en mängd olika inriktningar och ämnesområden:

- **ALLMÄNNA KURSER**, som är ett alternativ till grundskola, gymnasieskola eller komvux, kan ge behörighet till högskolestudier och till yrkeshögskolestudier.
- **SÄRSKILDA KURSER**, profilerade mot ett särskilt ämne eller yrke.
- **ARBETSMARKNADSUPPDRAGEN** studiemotiverade folkhögskolekurs (SMF) och etableringskurs som finansieras av riktade statliga bidrag via Arbetsförmedlingen.
- **KORTA KURSER**, framför allt sommarkurser.

Flera undersökningar från bland andra Statistikmyndigheten SCB visar på goda resultat för folkhögskoledeltagare, till exempel går drygt hälften av deltagarna på allmän kurs vidare till högskola eller universitet.

Folkhögskolan en ny chans för många

FOLKHÖGSKOLAN HAR en viktig kompensatorisk roll i det svenska utbildningssystemet, särskilt för de 140 000 unga i Sverige som varken arbetar eller studerar. För många deltagare är folkhögskolan en vändpunkt och en väg tillbaka till sysselsättning.

En av folkhögskolans framgångsfaktorer är den anpassade pedagogiken där man möter individen där den är och utgår ifrån vad den har för individuella behov. Detta har avgörande betydelse för att många studieovana personer och personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till utbildning.

Folkhögskolans kurser kompletterar dessutom ofta varandra och erbjuder olika möjligheter utifrån individens behov. Många deltagare börjar sin resa på en studiemotiverande folkhögskolekurs och går därefter vidare till allmän kurs med siktet inställt på att få behörighet för högre studier.

VISSTE DU ATT 2022:

- deltog cirka 3 200 personer på studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF)
- delades över 2 200 intyg om behörighet ut för vidare studier vid högskola eller yrkesskola
- hade 42 procent av deltagarna som gick allmän kurs på gymnasienivå en funktionsnedsättning.

FOLKBILDNINGSRÅDET
I SITT SAMMANHANG

Folkbildningsrådet

FOLKBILDNINGSRÅDET skapar förutsättningar för en fri och självständig folkbildning som svarar mot individens och samhällets behov. Det gör vi genom att fördela och följa upp statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.

Folkbildningsrådet är en ideell förening med vissa myndighetsuppdrag givna av riksdagen och regeringen. Uppdragen regleras via förordningar, riktlinjer och regleringsbrev. Folkbildningsrådet har tre medlemsorganisationer, som representerar den svenska folkbildningsverksamheten. Vi styrs av våra stadgar och våra medlemsorganisationer.

Representantskapet är Folkbildningsrådets högsta beslutande organ och samlas två gånger per år. Representantskapet består av ombud för medlemsorganisationerna och beslutar bland annat om stadgar, budget och verksamhetsplan. Representantskapet utser även den styrelse som leder Folkbildningsrådets verksamhet.

Folkbildningsrådet bildades 1991 när Skolöverstyrelsen lades ner. Statens skolverk tog över delar av Skolöverstyrelsens uppdrag och ansvaret för folkbildningen övergick till Folkbildningsrådet.

Fördelning och uppföljning

UTIFRÅN REGERINGENS RIKTLINJER och statens syften med stödet till folkbildningen formulerar Folkbildningsrådet ramverk och villkor för statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.

Folkbildningsrådets viktigaste uppgift är att fördela statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund och säkerställa att pengarna används på rätt sätt. Det görs genom granskning och analys av statistik och genomförd verksamhet samt uppföljningsbesök hos folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet utreder också avvikelser och vid felaktig bidragsanvändning kan statsbidrag krävas tillbaka.

Folkbildningsrådet har beslutat om att införa ett nytt statsbidragssystem för studieförbunden. Det nya systemet innebär att bidraget ska fördelas enligt ett kvalitetsbedömningssystem och börjar gälla 2024.

Folkbildningsrådet utreder också en förändring av statsbidragssystemet för folkhögskolorna.

Villkoren för det statliga stödet till folkbildningen anges i Förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen.

FOLKBILDNINGSRÅDETS FÖRDELNING AV FOLKBILDNINGANSLAGET 2023

BIDRAG TILL FOLKBILDNINGEN (TKR)

10 studieförbund	1 774 383
Organisationsbidrag (10%)	177 438
Tillgänglighetsbidrag (8%)	141 951
Verksamhetsbidrag (82%)	1 454 994
155 folkhögskolor	2 348 900
Organisationsbidrag	178 040
Verksamhetsbidrag	1 882 650
Språkligt stöd	45 250
Förstärkningsbidrag	156 870
Momskompensation	86 090
Folkbildningsrådets myndighetsuppdrag	44 600
SUMMA	4 167 833

SÄRSKILDA INSATSER INOM FOLKBILDNINGEN (TKR)

Studieförbund och folkhögskolor	28 500
Folkbildningsrådets myndighetsuppdrag	500
SUMMA	29 000

Medlems- organisationer

STUDIEFÖRBUNDEN

Studieförbunden, kort för Studieförbunden i samverkan, är en intresse- och branschorganisation som ska stärka folkbildningens idé och studieförbundens ställning i samhället. Studieförbunden samlar de tio studieförbunden.

RIO

Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO) representerar 114 av Sveriges 156 folkhögskolor. RIO har till uppgift att bevaka, främja och tillvarata medlemskolornas intressen.

SKR

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) representerar de offentligägda folkhögskolorna och organiseras av Folkhögskoleföreningen inom SKR (Fhf) och Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation (OFI).

Samhällsstödet till folkbildningen

STATENS STÖD till folkbildningen bygger på tillit och ett förtroende för folkbildningen och dess verksamhet. Folkbildningen står fri från staten och varje studieförbund och varje folkhögskola är själva ansvarigt för den verksamhet som rapporteras in, och för statsbidragets användning.

De studieförbund och folkhögskolor som är godkända av Folkbildningsrådet får statsbidrag för sin folkbildningsverksamhet. Statsbidraget är ett verksamhetsbidrag som bygger på vilken verksamhet man genomför, hur många som deltar och i vilken omfattning.

Syftet med statens stöd till folkbildningen är att:

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin
2. bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Kunskapsbank om folkbildningen

FOLKBILDNINGSRÅDET fungerar som en kunskapsbank om folkbildningen och dess betydelse för samhället. Vi har ett uppdrag att följa upp och utvärdera hur statens syften med stödet till folkbildningen uppfylls. Varje år tar Folkbildningsrådet fram flera rapporter, undersökningar och kunskapsunderlag i samverkan med såväl forskare som andra myndigheter, till exempel SCB.

Folkbildningens betydelse för samhället 2022. Kan ses som en årsbok över folkbildningen som samhällssektor, där studieförbundens och folkhögskolornas betydelse för det svenska, demokratiska samhällsbygget görs synlig och analyseras.

När folkbildningen möter samhällets demokratiska utmaningar. En fördjupad bedömning av hur folkbildningen bidrar till att stärka och utveckla demokratin, ett av statens centrala syften med stödet till folkbildningen.

Det går att ladda ned och beställa aktuella rapporter kostnadsfritt på Folkbildningsrådets webbplats.

Utrikes födda på folkhögskola – metoder och berättelser.

En metodbok som riktar sig till folkhögskollärare som möter nyanlända deltagare, med syftet att inspirera och ge stöd för ett pedagogiskt utvecklingsarbete.

Breddat deltagande på folkhögskolans estetiska kurser.

En rapport med berättelser och idéer utifrån sex folkhögskolor som når deltagare ur underrepresenterade grupper. En inspiration för arbete med breddat deltagande i andra sammanhang.

Folkbildning och regional kompetensförsörjning. En analys av studieförbundens och folkhögskolornas roll för kompetensförsörjningen i landets kommuner – vilka deltagare man når och hur deras karriärvägar ser ut efter att de deltagit i folkbildning.

Folkbildningsrådets organisation

FOLKBILDNINGSRÅDETS STYRELSE

Styrelsen är ytterst ansvarig för verksamheten och beslutar om fördelning av statsbidraget. De fattar även beslut om ansökningar för att starta ett nytt studieförbund eller en ny folkhögskola. I styrelsen sitter personer med en bredd av kompetenser med bakgrund från såväl civilsamhället som offentlig förvaltning. I styrelsen sitter:

Inger Ashing

(ordförande)

Amelie von Zweigbergk

Ann-Marie Begler

Emilia Bjuggren

Ida Karkiainen

Jesper Skalberg Karlsson

Johan Söderman

Qaisar Mahmood

Sten Nordin

Mats Bernerstedt

(tf generalsekreterare)

Lisa Minnhagen

(sekreterare)

Karin Gustavsson

(personalrepresentant)

FOLKBILDNINGSRÅDETS KANSLI

Kansliet leds av en generalsekreterare som arbetar i nära samarbete med Folkbildningsrådets styrelse. På kansliet jobbar cirka 40 medarbetare med bidrags- handläggning, uppföljning, statistik, utvärdering, administration och kommunikation.

Kontaktuppgifter till respektive medarbetare finns på Folkbildningsrådets webbplats.

Kontakt

FOLKBILDNINGSRÅDET

Ringvägen 100
118 60 Stockholm
08-412 48 00

info@folkbildningsradet.se
folkbildningsradet.se
facebook.com/folkbildning

FOLKBILDNINGSRÅDETS MEDLEMSORGANISATIONER

Studieförbunden i samverkan

TEL: 08-402 01 50
info@studieforbunden.se | studieforbunden.se

Sveriges Kommuner och Regioner

TEL: 08-452 70 00
info@skr.se | skr.se

Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation

TEL: 08-17 03 80
rio@sverigesfolkhogskolor.se
sverigesfolkhogskolor.se/rio

GRAFISK FORM
Pasadena Studio

ILLUSTRATION
Emma Hanquist

Folk—
bildnings
— rådet